

найбільше значення мають три види інтелекту: музичний, соціальний та емоційний. Досліджено музичний інтелект як основу розуміння, аналізу та відтворення музики. Музичний інтелект є складовою музичних здібностей і передумовою формування музичного таланту. Соціальний інтелект розглядається як здатність організовувати ефективну взаємодію у педагогічному процесі. зумовлює розвиток комунікативних здібностей. Соціальний інтелект забезпечує здатність до ефективної міжособистісної комунікації в мистецько-освітньому процесі і організацію якісної, творчої, демократичної педагогічної взаємодії. Емоційний інтелект поєднує прояви соціального та музичного інтелекту. Емоційний інтелект розглядається як такий, що забезпечує здатність розуміти власні емоції, емоції інших людей, та художні емоції, закодовані в музичному тексті. Також емоційний інтелект уможлиблює здійснення ефективного емоційного впливу на інших і сприяє підвищенню ефективності як педагогічної так і мистецької складової діяльності вчителя музичного мистецтва. Зазначено, що музичний, соціальний та емоційний інтелект взаємно доповнюють один одного, поєднуються в особистісно-фаховий інтегрований конструкт, який сприяє підвищенню ефективності професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.

Ключові слова: інтелект, музичний інтелект, соціальний інтелект, емоційний інтелект, вчитель музичного мистецтва.

УДК 78.03

Олена Устименко-Косоріч

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0001-9686-7626

DOI 10.24139/2312-5993/2022.09-10/416-426

КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА СВІТОГЛЯДНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ШКОЛИ

На основі аналізу джерельної бази дослідження встановлено стан розробленості проблеми формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів в основній та музичній школах України. Обґрунтовано, що до розроблення компонентної структури досліджуваних явищ науковці не звертались, а існуючі статті та монографії висвітлюють лише окремі аспекти мистецької підготовки особистості. Значна кількість наукових робіт присвячено різним етапам фахової підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва, а досліджень, в яких проаналізовано методичне забезпечення формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів обмаль, що й обумовило вибір теми роботи. Доведено про потребу розроблення ефективних технологій навчання, які б були спрямовані на підготовку ерудованої особистості, яка володіє комплексом знань щодо національних традицій, історії свого народу, звичаїв та культурних надбань.

Визначено комплекс методологічних підходів (педагогічний, культурологічний, етнопедагогічний, акмеологічний, історичний та аксіологічний), на основі яких узагальнено зміст навчання учнів та структурних компонентів полікультурної компетентності та світоглядної культури. Доведена необхідність розроблення платформи для визначення педагогічних умов

формування полікультурної компетентності учнів та світоглядної культури, а саме: актуалізація ціннісного ставлення учнів до оволодіння полікультурною компетентністю; створення етнотолерантного середовища в навчально-виховному процесі школи; реалізація особистісно-орієнтованого підходу в процесі формування досліджуваних явищ в умовах основної та музичної шкіл.

Ключові слова: *компонентна структура, полікультурна компетентність, світоглядна культура, учні, засоби музичного мистецтва, основна школа, музична школа, формування, освітнє середовище, навчально-виховне середовище.*

Постановка проблеми. Аналіз теоретичних засад полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів в освітньому середовищі основної та музичної шкіл детермінує проведення цілісного дослідження компонентів формування досліджуваного явища у системі української мистецько-педагогічної освіти, визначення критеріїв та оцінки його сформованості. І в цьому сенсі слід своєчасно розставити акценти в обговоренні питання формування і розвитку досліджуваного явища. Враховуючи специфіку процесу навчання виконавської музичної технік, можемо свідчити про формування творчого відношення до музичної діяльності, оволодінні виконавськими навичками і прийомами, умінні композиційно опанувати музичним мистецтвом. Але говорити про самобутній виконавський стиль учнів під час їх вступу до основної та музичної шкіл, про втілення оригінальних виконавських знахідок для розкриття художнього змісту музичних творів ще передчасно. Однак формування полікультурної компетентності та світоглядної культури є головним завданням педагогів на усіх рівнях музичної освіти, що вирізняє українську мистецьку школу серед інших національних музично-освітніх закладів.

Засадничими у теорії полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів уважаються концепції відомих вчених, які поняття «компетентність» пов'язують з феноменом музичного мислення та розглядають з позиції історизму. Термін «компетентність» об'єднує усі прояви духовної культури, що вміщує різні види мистецтва ідеологічного, соціального, етнонаціонального походження. У зміст поняття «компетентність» вміщують комплекс засобів музичної виразності, що реалізуються під впливом художньо-естетичної волі індивіда (Карпенко, 1998, с. 25). «Компетентність» діалектично уможлиблює певні відхилення від норми, що символізує типове, відповідно до історичного часу, та унікальне, характерне новому періоду [там само].

Теорія полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів достатньо висвітлена в межах науки про інтерпретацію (інтерпретологію) О. Суботою. Дослідники вважають, що означені явища характеризується у сукупності технічних та виразних засобів особистості: індивідуальне ставлення до структури художнього матеріалу, особистий підхід до інтерпретації, манера володіння виконавською технікою, інтелектуальний ресурс, психологія індивіда та його світосприйняття. Але теорія формування означеного явища залишається за межами науково-дослідних інтересів.

Аналіз актуальних досліджень. Компонентна структура формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів розглянуто в контексті художнього світосприйняття, етнокультурної ідентифікації та емоційного відгуку учнів в процесі творчої діяльності, усвідомлення значущості етнокультурних цінностей і традицій (І. Бех, Н. Гуральник, Ю. Давидов, І. М. Євтух, О. Єременко, І. Єргієв, Зіньківська, А. Козир, А. Куліш, О. Олексюк, Т. Олійник, Г. Падалка, О. Устименко-Косоріч та ін.). В роботах авторів зазначено ціннісний аспект та значущість вивчення національних традицій, що розширює світогляд учнів та сприяє кращому розумінню національної культури.

Мета статті – визначення компонентної структури процесу формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів в умовах освітнього середовища основної та музичної шкіл.

Методи дослідження. В процесі аналізу полікультурної компетентності та світоглядної культури школярів в умовах основної та музичної шкіл запроваджено: педагогічний, культурологічний методи, а також історико-музикознавчий та стильовий підходи.

Виклад основного матеріалу. Невід'ємною складовою процесу формування полікультурної компетентності а світоглядної культури учнів, на думку Ле Ван Тоан, є розвиток означених якостей на професійному і особистісному рівнях (Ле Ван Тоан, 1998). У дослідженні змістових компонентів формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів урахуємо ряд ключових ідей, що узгоджуються з концептуальними положеннями дослідження: урахування теоретичних положень щодо поняття «компетентність»; структурно-функціональний аспект світоглядної культури; педагогічні умови та засоби їх ефективного формування, а також критерії та рівні його сформованості. Охарактеризуємо докладніше кожен блок формування полікультурної компетентності та

світоглядної культури учнів в умовах освітнього середовища основної та музичної шкіл:

Полікультурний блок містить два етапи: перший – усвідомлення учнями полікультурної сутності музичної діяльності, що реалізовується на двох рівнях: виявлення і вивчення учнями особливостей національного характеру і його відображення у творчій діяльності та розуміння художнього твору як носія полікультурних традицій; другий – усвідомлення особистого творчого процесу як носія означених традицій.

Відповідно завданням, що вирішуються на цьому етапі стають: впровадження педагогом в навчальну програму народного репертуару, який націлений на розвиток сприйняття учнів національної мелодики, ритмів, образів; музично-теоретичний та виконавсько-педагогічний аналіз різних виконавських інтерпретацій; проведення порівняльного аналізу педагога та учня інтерпретацій видатних діячів, представників різних національних шкіл з метою виявлення полікультурних та світоглядних характеристик.

У якості оцінки сформованості полікультурних знань учнів на першому етапі стають: рівень самостійного аналізу музики, виявлення етнонаціональних особливостей художнього твору; постановка та виконання творів у власній інтерпретації з урахуванням стилю музики.

Реалізацію другого етапу умовно розподіляємо на три рівні: вивчення особливостей, специфічних діалектичних рис полікультурних та світоглядних орієнтирів; усвідомлення особистісного етнонаціонального компонента; усвідомлення етнокультурного діалогу між композитором і виконавцем у процесі інтерпретації музичного репертуару.

Завдання, які вирішуються спільно з педагогом на другому етапі можемо сформулювати наступним чином: розвиток етноорієнтовного слуху та етноорієнтованої естетичної свідомості учнів; здатність до індивідуального вибору учнів засобів виразності, які відповідають етнонаціональним особливостям художнього твору.

Оцінка сформованості полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів на цьому рівні заснована на визначенні рівня розвитку етноорієнтовного слуху, опанування варіативними параметрами (темп, агогіка, інтерпретація) у вираженні етнонаціональних особливостей художнього твору. Ступінь оволодіння етнокультурним блоком визначається на показниках

«етнохарактерності» та «індивідуальності» у виборі власних підходів до інтерпретації художніх творів.

Отже, формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів засновано на процесі освоєння й усвідомлення етнокультурної сутності творчої діяльності, співставленні етнокультурних традицій української національної музичної школи зі світовими досягненнями музичного виконавства. У результаті цього процесу учні можуть визначити етнокультурні особливості і пріоритети власної національної виконавської школи та усвідомити базові коріння формування полікультурної компетентності та світоглядної культури.

Технічно-технологічний блок формування означених явищ передбачає два етапи, відповідних інтерпретації художнього твору: вибір інтерпретаторського рішення і створення завершеної інтерпретації.

Перший етап формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів на основі інтерпретаторського рішення вміщує три рівні: вибір твору, інформативне ознайомлення, опанування виконавською технікою; педагогічний показ твору, пошук і вибір відповідного інтерпретаторського рішення; підтвердження сформованості інтерпретаторського рішення на виконавській моделі.

Вибір музичного твору для вивчення – початковий рівень першого етапу формування означених компонентів, що відбувається відповідно до: вимог навчальних програм та потреб професійного росту певного учня (освоєння певного художнього жанру та видів виконавської техніки).

Перший етап (знайомство з виконавською технікою) українськими викладачами забезпечується наступним чином: на основі власного виконавського показу художнього твору педагог пропонує учню проаналізувати художньо-образний зміст музики, визначити можливі варіанти рухового вирішення окремих побудов; на основі доступного музичного твору у спільній співпраці викладача та учня визначається «художньо-образний центр» виконуваного твору, з'ясовуються індивідуальні технічні шляхи для його реалізації на власній виконавській моделі. Подібний конспект роботи над художнім твором стає зразком для подальшої творчої самостійної діяльності учня; педагог пропонує учню попереднє осмислення художнього твору засобом прослуховування аудіо-запису композиції у декількох варіантах його інтерпретації, що спрямовано на розвиток у вихованця вмінь виявляти характерні особливості кожної виконавської трактовки музики,

зберігаючи індивідуальність та власну ініціативу у подальшому пошуку інтерпретаторського рішення. Л. Гаврілова наголошує, що перше знайомство з художнім твором передбачає емоційний відгук від учня, у іншому випадку, композицію не слід вивчати взагалі (Карпенко, 1998).

Наступний рівень першого етапу містить показ твору, а також пошук і вибір найкращого інтерпретаторського рішення. Цей рівень пов'язаний з реалізацією наступних завдань, що віддзеркалює шлях побудови учнів інтерпретаторського плану та підкреслює деякі аспекти взаємодії педагога та учня на цьому етапі: активізація педагогом проєктивного творчого мислення учня, спрямованого на виявлення цілісності у конструкції художнього твору; «розкодування» культурних традицій і стильових особливостей музики; активізація стимулу учнів до «усвідомлення традицій», до створення оригінального інтерпретаторського рішення. За допомогою проєктивного творчого мислення форма художнього твору розглядається не абстрактно або фрагментарно, а як цілісна художньо-змістовна композиція; розбудова плану реалізації художнього змісту твору, що припускає, за Ле Ван Тоан, «суб'єктивне розуміння» (Ле Ван Тоан, 1998) і вираження образного змісту у індивідуальній роботі учня. Під час інтерпретації художнього твору можуть взаємодіяти об'єктивні вимоги до музики та їх суб'єктивне бачення учнем, що сприяє виявленню образного центру окремих частин цілого художнього твору, а також вибору характерних засобів музичної виразності для реалізації художнього змісту твору.

У період, коли учні остаточно опанують музичною технікою, відповідними темпами, педагог активізує увагу та їх зацікавленість до творчої діяльності. Викладач пропонує учню ознайомитись з відповідною літературою, яка висвітлює історію походження композиції, біографію композитора, особливості стилю тощо. Кожен черговий показ виконаного твору учнем педагогу супроводжується оцінкою виконавського рішення, пошуком нових засобів виразності для наближення до художнього задуму, що пов'язано з роботою критичного мислення. Виявлення стильових характеристик художнього твору невід'ємна від усвідомлення особливостей композиторського музичного стилю, що впливає на вибір характеру, образного змісту композиції та технологічних виконавських рішень.

Відомо, що традиція і інновація у мистецтві знаходяться у постійному діалозі, завдяки якому активізується творчий процес і

розвиток традицій. Паралельно з процесом інтерпретації художнього твору учнем відбувається засвоєння традицій, їх переробка відповідно до духу часу. У цьому сенсі усвідомлення традицій супроводжується прагненням учнів до створення оригінального індивідуального інтерпретаторського рішення, вольовими якостями, які містять, за Ле Ван Тоан, технічну, творчу та пізнавальну активність учнів (Ле Ван Тоан, 1998).

Сформованість полікультурної компетентності та світоглядної культури на першому етапі констатуємо у зв'язку з проявами: пізнавальної, творчої, технічної активності; індивідуального інтерпретаторського плану, що містить автентичність об'єктивним вимогам композиції та суб'єктивність їх прочитання; самостійного пошуку виконавських рішень, що наближені до авторського задуму; мотивації до усвідомлення традицій та їх переробка відповідно до особистого виконавського ладу та духу часу.

Другий етап формування означених явищ учнів припускає створення цілісної переконливої інтерпретації художнього твору, що реалізується на трьох рівнях: знаходження у виконуваному творі «художнього центру»; усвідомлення учнем особливостей застосування індивідуальної виконавської техніки, що відповідає характеру та змісту твору; підготовку і презентація художнього твору на естраді.

Другий етап передбачає вирішення наступних завдань: розвиток індивідуальної виконавської техніки учнів у єдності з їх творчою та пізнавальною активністю; активізація самоконтролю під час концертного виступу; встановлення атмосфери співтворчості між викладачем і учнем; розвиток методичних знань засобом впровадження у план індивідуального заняття ігрового проекту «учень у якості викладача».

Визначимо особливості підготовки учнів, які є показником унікальності української методики формування досліджуваного явища: прискіплива увага педагога до емоційного стану учнів; його переконання у власних силах і успіху концертного виступу; постійне проведення акустичних тренувань-репетицій з метою адаптації слухових та рухливих якостей учнів до акустичних особливостей приміщення (залу, аудиторії тощо); обговорення та тренування сценічних рухів учнів, артистизму, опанування прийомами поведінки на сцені у критичних ситуаціях.

Отже, встановлення творчого діалогу та атмосфери співтворчості між викладачем та учнем є важливою умовою у формуванні полікультурних компетентностей та світоглядної культури, який вміщує: прискіпливу увагу викладача до внутрішнього стану індивіда;

урахування викладачем мотивації учня у побудові навчального процесу; сприйняття учнем викладача як джерела досвіду.

У якості критерій та оцінки сформованості означених явищ на другому етапі виступають: рівень виконання об'єктивних вимог музичного формату: стильові особливості, компоненти авторського задуму; рівень індивідуальності, суб'єктивно-творчого начала учнів у реалізації художнього змісту твору; рівень технічно-технологічної досконалості учнів у процесі виконання, що віддзеркалюється у варіативних параметрах інтерпретаторського рішення у архітектурно-звуковій реалізації композиції; рівень артистизму та реалізація сценічного образу у процесі концертного виступу.

Особистісний блок формування досліджуваних явищ містить два етапи: формування «акмеособистості»; творча самореалізація учня. Зазначені компоненти особистісного блоку знаходяться у діалектичній єдності, адже формування «акмеособистості» передбачає віру суб'єкта у розвиток свого творчого потенціалу, який спрямовує процес творчого саморозвитку у стадію самопізнання, що дозволяє індивіду прогнозувати життєву перспективу, як наслідок, – виникає стимул для його духовної та інтелектуальної довершеності.

Перший етап реалізації особистісного блоку формування полікультурної компетентності та світоглядної культури передбачає два рівні: розкрити особистісні якості учня у виконавсько-практичній діяльності; постановка надмети та розкриття особистих вищих потенцій у творчо-практичному процесі.

Ураховуючи два рівні особистісного блоку, завданнями, що реалізуються стають: розкриття особистості через творчо-виконавський процес; розвиток духовних здібностей у процесі комплексного музичного виховання; збагачення особистого життєвого досвіду та його використання у індивідуально-виховному проекті реалізації виконавських здібностей.

Критерієм сформованості особистісного блоку на першому етапі виступає самостійність та творча ініціатива учнів у реалізації творчих завдань.

Оцінку сформованості означених явищ розглядаємо на рівні творчих ініціатив учнів та артистичних здібностей, сценічної поведінки на естраді.

Реалізація особистісного блоку на другому етапі припускає творчу самореалізацію учнів, що містить три рівня: самостійна

регуляція власних індивідуально-творчих особливостей та їх адаптація в індивідуальному виконавському стилі; самоконтроль емоційного напруження у процесі їх естрадно-концертної виконавської діяльності. усвідомлення особистої ролі у навчально-професійному процесі музично-освітнього закладу.

У якості завдань на цьому рівні стають: самореалізація та художньо-естетична актуалізація учня у процесі музичної підготовки; формування стимулів до музично-виконавської діяльності учня; розвиток самостійності учнів у період навчання в основному та музичному закладах.

Критеріями сформованості особистісного блоку означених явищ на другому етапі виступають: самостійність учнів у процесі навчання; самореалізація учня у процесі виховання.

Оцінка сформованості досліджуваного феномену встановлюється за показниками відповідності рівню творчої активності учнів, самостійності у процесі навчально-професійної діяльності.

Ураховуючи творчий контекст формування полікультурної компетентності та світоглядної культури, що сприяє підвищенню духовно-естетичної та пізнавальної активності учнів, підкреслено процес трансформації особистості в межах освітнього періоду, який передбачає формування нових особистісних смислів у свідомості індивіда.

Становлення системи етнонаціональних цінностей активізує процес формування особистісних цінностей та самовдосконалення, що детермінує активізацію та ефективність розвитку означених компонентів. Регулювання процесу взаємодії і взаємозбагачення етнонаціональних і особистих цінностей обумовлено вимогами вектора діяльності, що спрямований, за Ле Ван Тоан, «у нескінченність» (Ле Ван Тоан, 1998). Цей процес висвітлює міру духовного, естетичного, інтелектуального, чуттєвого розвитку особистості та припускає не тільки форму пізнання, але й трансформацію соціокультурного та інтраіндивідуального світу особистості.

Зазначено, що у процесі формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учня формується механізм саморозвитку особистості, розкривається її творчий потенціал, визріває усвідомлення власного призначення у майбутній професії.

Висновки. Формування означених компонентів покладено в українську мистецьку освітньо-виховну систему, що спрямована на збереження та відтворення духовної культури і національних

особливостей народу з метою трансформації духовно-морального потенціалу і якостей особистості. Процес опанування полікультурними та світоглядними орієнтирами невід'ємний від розвитку етноорієнтованої естетичної свідомості, якою стає «рухомовна свідомість», що виникає у контексті етнокультурної традиції та уможливорює людині певного етносу створювати суспільно значущі цінності, демонструвати власну етнонаціональну приналежність на творчому рівні.

Перспективи подальших наукових розвідок. Зазначені результати дослідження уможливають розроблення платформу для визначення педагогічних умов формування полікультурної компетентності та світоглядної культури учнів, а саме: актуалізація ціннісного ставлення учнів до оволодіння полікультурною компетентністю; створення етнотолерантного середовища в навчально-виховному процесі школи; реалізація особистісно-орієнтованого підходу в процесі формування досліджуваного явища у основних та музичних школах України.

ЛІТЕРАТУРА

- Ле Ван Тоан (1998). *Жанр Куанхо : традиції та сучасність* (автореф. дис... канд. мист. : 17,00.03). Київ. (Le Van Toan (1998). *Genre Cuanho: tradition and modernity* (DSc thesis abstract). Kyiv.
- Гаврілова, Л. Г. (2017). Специфіка розроблення дистанційних курсів з музично-історичних дисциплін. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 58 (2), 26–37. З. (Gavrilova, L. G. (2017). *The specifics of the development of distance courses in music-historical disciplines. Information technologies and teaching aids*, 58 (2), 26–37).
- Карпенко, З. С. (1998). Аксіопсихологія особистості. Київ: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція». (Karpenko, Z. S. (1998). *Axiopsychology of personality*. Kyiv: LLC "International Financial Agency").
- Косенко, Ю. (2008). Етнопедагогічний підхід до професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільних навчальних закладів. *Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка, XIX–XX*, 67–74. (Kosenko, Yu. (2008). *Ethno-pedagogical approach to professional training of future teachers of preschool educational institutions. Bulletin of the Carpathian University. Pedagogy*, XIX–XX, 67–74).
- Суббота О. В. (2001). Особливості моторно-інтонаційної природи музики. *Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник Одеської державної консерваторії ім. А. В. Нежданової. 2. 14-151*. (Subbota O. V. (2001). *Peculiarities of the motor-intonational nature of music. Musical art and culture. Scientific Bulletin of the Odesa State Conservatory named after A. V. Nezhdanova. 2. 14-151*).
- Устименко-Косоріч, О. А. (2013). *Сербська баянно-акордеонна школа: історія та сучасність: монографія*. Луганськ: Видавництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». (Ustyimenko-Kosorich, O. A. (2013). *Serbian accordion school: history and modernity: monograph*. Luhansk: Publishing House "Taras Shevchenko LNU").

SUMMARY

Ustymenko-Kosorich O. The component structure of the formation of multicultural competence and worldview culture of students in the educational and educational environment of the school.

Based on the analysis of the source base of the research, the state of development of the problem of forming multicultural competence and worldview culture of students in primary and music schools of Ukraine has been established. It is substantiated that the scientists did not turn to the development of the component structure of the studied phenomena, and the existing articles and monographs highlight only certain aspects of the artistic training of the individual. A significant number of scientific works are devoted to various stages of professional training of future music teachers, and there are few studies that analyze the methodical support of the formation of multicultural competence and worldview culture of students, which determined the choice of the topic of the work. The need to develop effective learning technologies aimed at training an erudite individual who possesses a complex of knowledge about national traditions, the history of his people, customs and cultural heritage has been proven.

A complex of methodological approaches (pedagogical, cultural, ethno-pedagogical, acmeological, historical and axiological) is defined, based on which the content of student education and structural components of multicultural competence and worldview culture are summarized. The need to develop a platform for determining pedagogical conditions for the formation of students' multicultural competence and worldview culture has been proven, namely: actualization of students' value attitude to mastering multicultural competence; creation of an ethnotolerant environment in the educational process of the school; implementation of a personal-oriented approach in the process of formation of the studied phenomena in the conditions of primary and music schools.

The formation of the specified components is entrusted to the Ukrainian artistic educational system, which is aimed at preserving and reproducing the spiritual culture and national characteristics of the people with the aim of transforming the spiritual and moral potential and qualities of the individual. The process of mastering multicultural and worldview orientations is inseparable from the development of ethno-oriented aesthetic consciousness, which becomes a "movement consciousness" that arises in the context of ethno-cultural tradition and enables a person of a certain ethnicity to create socially significant values, to demonstrate his own ethno-national affiliation on a creative level.

Key words: *component structure, multicultural competence, worldview culture, students, means of musical art, basic school, music school, formation, educational environment, educational environment.*